

pilers, waaronder Mark Williams en Fortran. Standaard wordt een Megamax-module geleverd. Verder komt er een speciale versie van GfA Basic die de co-processor volledig ondersteunt.

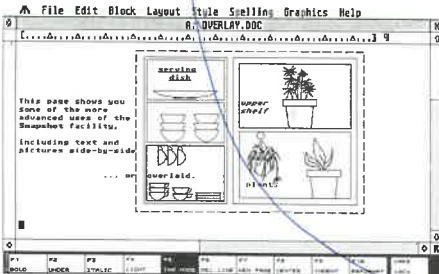
De importeur, Commedia, zal met distributeurs van daarvoor in aanmerking komende programma's in overleg treden over de mogelijkheid de originele programmaschijf te ruilen tegen een versie die gebruik maakt van de 68881. De co-processor kost f 1099,- inclusief BTW.

TEKSTVERWERKERS

Goed nieuws voor notoire tekstverwerkers en andere letterploeters: er zijn betere tijden op komst. Na Beckertext, de sterk verbeterde opvolger van Textomat, komen er nog ten minste drie tekstverwerkers op de markt die zeer de moeite waard zijn.

Allereerst de langverwachte Nederlandse versie van 1st Word Plus. Dit programma, dat ten opzichte van 1st Word een groot aantal verbeteringen en uitbreidingen heeft ondergaan (onder meer invoegen van plaatjes, spellingcontrole, decimale tabulator, etc), is nu volledig Nederlandstalig; inclusief een woordenlijst met 44.000 woorden. Ook het bijgeleverde programma 1st Mail (voor seriebrieven) is vertaald. 1st Word Plus wordt gedistribueerd door Atari Benelux en gaat f 199,- kosten.

Wie liever met de Engelse versie werkt: die is te krijgen via GST. Let in de winkel wel even op wat u koopt.

Op de Comdex-beurs, die begin juni in Atlanta (VS) is gehouden, zijn nog twee opmerkelijke tekstprogramma's voor de ST geïntroduceerd: Microsoft Write en WordPerfect.

Write is bekend onder de naam MS-Word voor IBM-PC en compatibles en voor Apple Macintosh, en kent daar vele enthousiaste gebruikers. Het pakket biedt ongekend veel mogelijkheden, die vooral veelschrijvers van pas zullen komen. Voor de doorsnee brieven-schrijver is het misschien allemaal wel teveel van het goede. Write wordt uitgebracht door Atari Benelux, die overweegt om op termijn een Nederlandstalige versie uit te brengen. Verkoopprijs: f 299,-.

Tenslotte WordPerfect, evenals Microsoft Word een goede bekende van de PC. Voor de grafisch georiënteerde personal computers - behalve de ST ook Apple Macintosh en Commodore Amiga - heeft The WordPerfect Company zijn parade-paardje opnieuw bewerkt. Volgens woordvoerder Ad Rietveld van de Nederlandse distributeur, Deltaware in Rotterdam, zijn alle functies zowel door middel van de muis als via toetsaanslagen te gebruiken; het summum van gebruiksgemak derhalve. Dokumenten die met WordPerfect op de ST zijn gemaakt kunnen zondermeer worden uitgewisseld met PC-dokumenten (en andersom); slechts een enkele functie zal niet compatibel zijn. Voorlopig zal in Nederland de Engelsta-

lige versie worden geleverd, maar er zijn plannen om het pakket - zoals ook met de PC-versie is gebeurd - een volledig Nederlandse bewerking te geven. In dat geval zal de gebruiker zijn 'oude' versie kosteloos kunnen omruilen voor een Nederlandse. Een definitieve prijs was bij het ter perse gaan van dit nummer helaas nog niet bekend.

NEDERLANDSE TOS

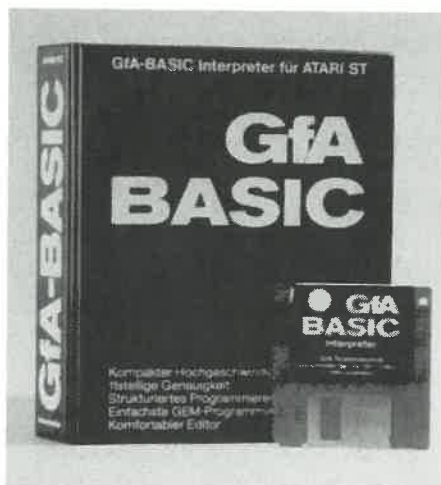
Wie wel eens met een scheef oog naar onze Oosterburen heeft gekeken omdat die door hun ST's in de moerstaal werden aangesproken, heeft niet langer reden om jaloeers te zijn. Wilfred Kilwinger, software-specialist van Atari Benelux, heeft een slimme bedacht om alle schermmededelingen van TOS, het besturingssysteem, Nederlandstalig te maken. Daarvoor hoeven geen nieuwe rommetjes geplaatst te worden, en evenmin is het noodzakelijk om de volledige TOS (190 K) van schijf te laden; er moet alleen een klein programmaatje op de systeemschijf worden gezet.

Volgens Kilwinger worden de schermmededelingen elke keer bij het opstarten van het systeem van het ROM-geheugen naar het RAM-geheugen gekopieerd. Het programmaatje zorgt ervoor dat in plaats van de Engelse teksten die in de rommetjes staan gebrand, de Nederlandse teksten van de systeemschijf worden geladen. Het programmaatje, dat vooral van belang is voor de introductie van de ST op de basisscholen (maar natuurlijk ook plezierig voor degenen die de moeite houden met het Engels), zal binnenkort via het public domain gratis beschikbaar worden gesteld aan iedereen die erin geïnteresseerd is.

GfA OP ROM-MODULE

De computer aanzetten en meteen met GfA BASIC aan de slag. Dat kan met de GfA BASIC ROM-module van Weide-Elektronik, die je in de cartridgepoort aan de zijkant van de ST steekt. Door op het speciale icoon dat op de desktop verschijnt te klikken, kom je direct in GfA terecht.

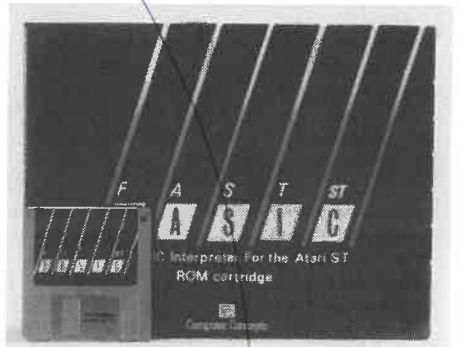
Alle mogelijkheden van de GfA-interpret (versie 2.00) zijn ingebouwd; er hoeft dus niets meer van disk geladen te worden. Bovendien neemt het BASIC geen geheugenruimte meer in beslag; dat scheelt toch weer meer dan 50 K. De prijs is iets hoger dan GfA op diskette: 259 gulden (inclusief handleiding en BTW). De module wordt gedistribueerd door Marko, Mat. Marisstraat 76, Dordrecht. Daar is ook (tegen portokosten) een GfA reference card verkrijgbaar, waarop alle komman-

do's op overzichtelijke wijze zijn gegroepeerd. Stuur een aan jezelf geadresseerde A5-envelop met f 1,50 aan extra postzegels aan bovenstaand adres en de kaart wordt per omgaande toegezonden.

FAST BASIC-GEBRUIKERSGROEP

Leonard Kater uit Utrecht heeft het initiatief genomen tot oprichting van een FAST BASIC gebruikersgroep. Hij vindt dat FAST BASIC, dat een aantal voordelen heeft boven andere BASIC-varianten op de ST, te weinig bekend is in Nederland.

Door gezamenlijk in te kopen zou FAST BASIC met zo'n 60 gulden korting gekocht kunnen worden. Ook kunnen via de gebruikersgroep programma's, informatie, toepassingen en ervaringen worden uitgewisseld. Verder wordt gedacht aan bijvoorbeeld een eigen Bulletin Board en een nieuwsbrief. In de eerste nieuwsbrief staat een aantal aanvullingen op de handleiding van FAST BASIC.

Het lidmaatschapsgeld bedraagt voorlopig f 10,- (met recht op een tiende korting op de later vast te stellen definitieve contributie); de nieuwsbrief is ook apart verkrijgbaar voor f 5,-.

Inlichtingen bij Leonard Kater, Gaausterland 48, 3524 CB Utrecht, telefoon (030) 89 38 17.

GEM-KOLLEKTIE VOOR DE ST

Digital Research, de ontwikkelaar van GEM, heeft verschillende softwarepakketten op de markt gebracht die optimaal gebruik maken van de mogelijkheden van dit grafische besturingssysteem. Tot nog toe waren die wel voor IBM PC's en compatibles verkrijgbaar, maar niet voor de ST - even afgezien van een aantal voorversies in het illegale kopiëercircuit.

Toen Atari twee jaar geleden de ST aankondigde, was er sprake van dat deze compleet met de hele GEM-kollektie (behalve de desktop ook een tekstverwerker en een tekenprogramma) geleverd zou worden. Zover is het nooit gekomen; in plaats van deze programma's werden 1st Word en DB Master One meegeleverd.

Over de redenen waarom de GEM-kollektie niet voor de ST is uitgebracht, doen de wildste verhalen de ronde: Digital Research en Atari zouden laaiende ruzie hebben. Op AtariNet, het eigen bulletin board, liet Atari Benelux onlangs weten dat er van ruzie geen sprake is, „maar zoals gebruikelijk in business, probeert Digital Research zijn huid zo duur mogelijk te verkopen, terwijl Atari 'Power without the price' wil. De samenwerking op technisch gebied is beter dan ooit.”

Hoe het ook zij, vast staat dat de complete GEM-kollektie voor de ST alsnog op de markt gebracht wordt. ABC Software in Bruchem, de Nederlandse vertegenwoordiger van Digital Research, is al druk bezig met een volledig Nederlandse versie